

Vliegenvangers

Johan Bekhuis

Mededeling no. 20 van SOVON/COV

Tijdens haar bijeenkomst in 1979 heeft het European Ornithological Atlas Committee (EOAC) besloten een 4 jaar durend atlasproject voor broedvogels te gaan organiseren in Europa, waarmee zal worden begonnen in 1985.

De bedoeling is dat alle Europese landen dan tegelijkertijd de inventarisatiewerkzaamheden uitvoeren, terwijl het EOAC zal zorgdragen voor de verwerking van de gegevens tot Europese verspreidingskaarten. Voor dat laatste zal een Europese coördinator worden aangesteld. De atlasblokken voor dit internationale project zullen een afmeting hebben van 50x50 km² maar het staat elk land vrij voor een kleinere blokafmeting te kiezen.

In de nog resterende jaren tot 1985 probeert het EOAC bekendheid te geven aan haar werk door regelmatig verspreidingskaarten te publiceren, waarvoor gebruik wordt gemaakt van gegevens uit landen waar reeds een atlasproject werd (wordt) uitgevoerd. Het EOAC hoopt hiermee interesse te kweken voor haar werk bij allerlei overheidsinstanties en tracht bovendien de landen die nog geen medewerking hebben toegezegd voor het geplande Europese project, over te halen mee te doen.

Voor dit doel zijn deze keer verspreidingskaarten samengesteld van de vliegenvangers. De gegevens voor deze kaartjes stammen uit de periode 1968-1979.

Bij het bestuderen van de kaartjes moet men er rekening mee houden dat landen als IJsland, Portugal, Oost-Duitsland, Italië, Oostenrijk, Rusland en vrijwel de gehele Balkan nog niet zijn onderzocht, terwijl in Spanje en Polen grote stukken nog niet geïnventariseerd zijn. In grote lijnen komt het verspreidingskaartje van de Grauwe Vliegenvanger overeen met het onderzochte deel van Europa.

Een grote stip op de kaart geeft aan dat de

soort zeker broedt in het betreffende blok, een middelgrote stip duidt op waarschijnlijk broeden en een kleine stip op een mogelijk broedgeval.

Grauwe Vliegenvanger (*Muscicapa striata*)

Van de Europese vliegenvangers heeft deze soort de grootste verspreiding. Hij ontbreekt alleen in de hoogste delen van Noorwegen en Zweden.

Van het totaal aantal blokken waarin de soort werd vastgesteld had 88 % betrekking op zeker broeden, 6 % op waarschijnlijk en 5 % op mogelijk broeden.

De Grauwe Vliegenvanger heeft de grootste verspreiding. Trekker op de pier van IJmuiden.

Foto: Frits van Daalen.

Gauwe Vliegenvanger voert pas uitgevlogen jong. Haamstede, 4 juli 1979.

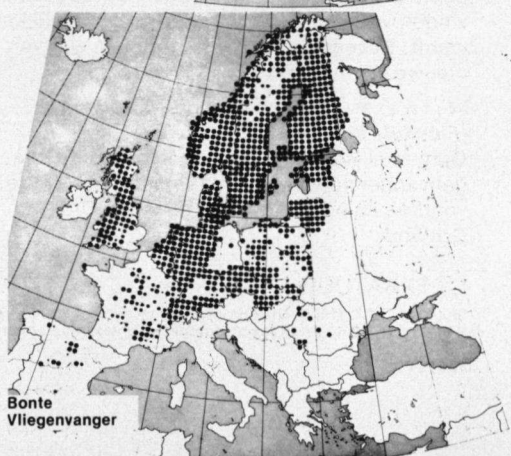
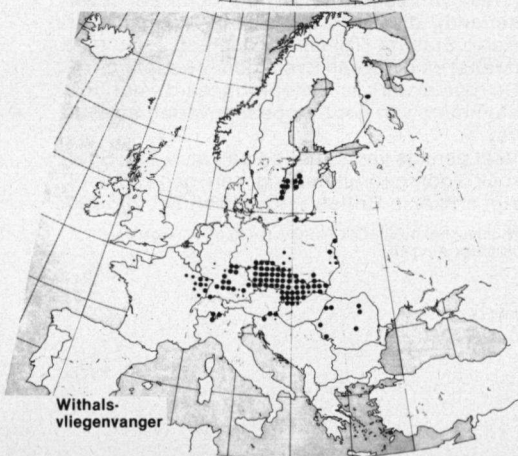
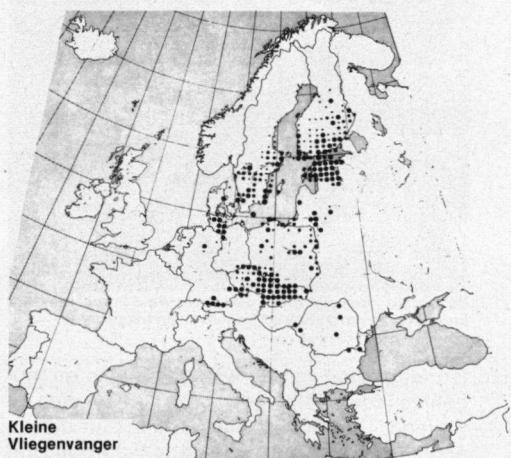
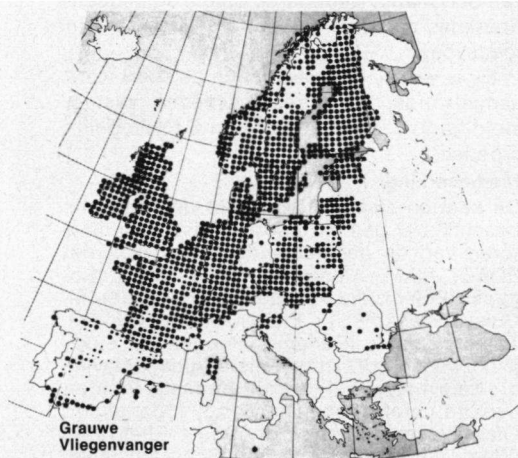
Foto: H.L.M. Tromp.

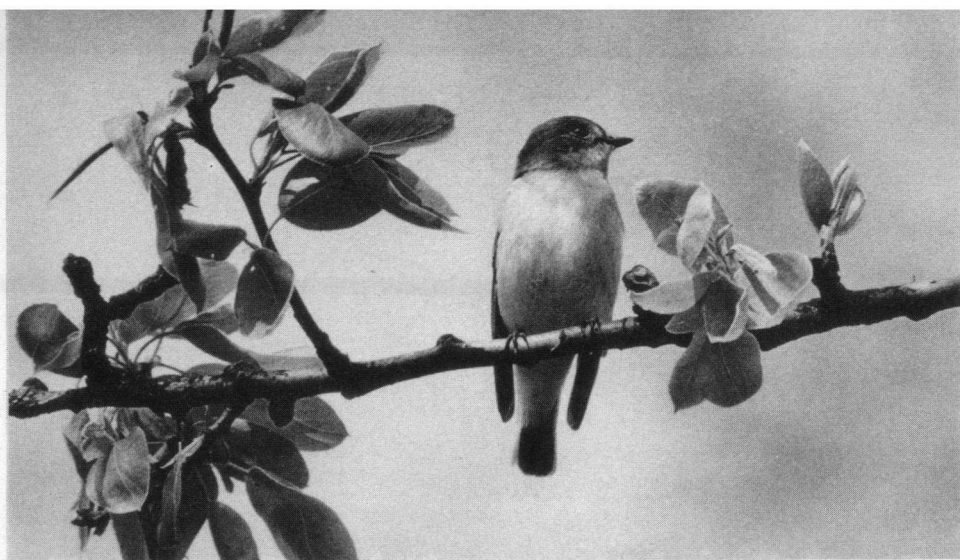
Kleine Vliegenvanger (*Ficedula parva*)

In tegenstelling tot de overige drie vliegenvangersoorten, wier overwinteringsgebied voornamelijk in tropisch Afrika ligt, overwintert vrijwel de gehele Europese populatie van de Kleine Vliegenvanger in India. Deze soort breidt zijn broedgebied uit. Recen-

telijk zijn grote delen van Zuid-Zweden en Zuid-Finland gekoloniseerd, terwijl hij tevens oprukt in westelijke richting. In 45 % van de blokken waarin de soort werd vermeld, is zeker broeden vastgesteld, in 26 % waarschijnlijk en 28 % mogelijk broeden.

In vergelijking met de overige soorten is het percentage blokken met zekere broedgeval-

De Bonte Vliegenvanger breidt zijn broedgebied in West- en Midden-Europa steeds verder uit.

Foto: Frits van Daalen.

De laatste jaren zijn grote delen van West-Europa aan het broedgebied van de Bonte Vliegenvanger toegevoegd.
Foto: Frits van Daalen.

len laag. Veel van de waarschijnlijke en mogelijke broedmeldingen komen uit Zweden en Finland. De oorzaak hiervan kan zijn dat de soort daar nog erg schaars is waardoor het vinden van een zeker broedgeval bemoeilijkt wordt. Bovendien kan het een teken zijn van nieuwe kolonisaties.

Withalsvliegenvanger (*Ficedula albicollis*)

Opmerkelijk bij deze nauw aan de Bonte Vliegenvanger verwante soort is het geïsoleerde voorkomen op de Zweedse eilanden Öland en Gotland.

70 % van de meldingen had betrekking op zeker broeden, 13 % op waarschijnlijk en 17 % op mogelijk broeden.

Bonte Vliegenvanger (*Ficedula hypoleuca*)

Deze soort breidt zijn broedgebied in West- en Midden-Europa steeds verder uit. Bij vergelijking van de huidige verspreidingskaart met die in Voous (1960) blijkt dat grote delen van Schotland, Nederland, België en Midden-Frankrijk aan het verspreidingsgebied zijn toegevoegd.

In 85 % van de blokken waarin de soort werd aangetroffen, werd zeker broeden vastgesteld, in 9 % waarschijnlijk en 6 % mogelijk broeden.

Medewerking

De kaarten zijn samengesteld uit gegevens beschikbaar gesteld door de atlas-organisatoren van de deelnemende landen van het EOAC: J.S.M. Albrecht (Turkije), dr. Z. Bogucki (Polen), dr. V. Ciochia (Roemenië), M. Cuisin (Frankrijk), dr. Pierre Devillers (België), Tommy Dybbro (Denemarken), Steinar Eldøy (Noorwegen), dr. Iztok Geister (Joegoslavië), dr. Kalevi Hyytiä (Finland), Kenneth Preston (Ierland), prof. Francisco Purroy (Spanje), dr. Olav Renno (Estland), dr. Goetz Rheinwald (West-Duitsland), dr. Alfred Schifferli (Zwitserland), dr. J.T.R. Sharrock (Engeland), dr. Karel Stastný (Tsjechoslowakije), J. Sultana (Malta) en dr. Sören Svensson (Zweden).

De basiskaart is gereproduceerd met toestemming van het European Invertebrate Survey.

Veel dank is verschuldigd aan dr. J.T.R. Sharrock voor gebruikmaking van gegevens uit zijn artikel in *British Birds* (1981) 74 : 286-290.

■ Johan Bekhuys, SOVON/COV, p/a Kemperbergerweg 67, 6816 RM Arnhem.

LITTERATUUR:

Sharrock, J.T.R. (1981): The European Atlas: flycatchers. *British Birds* 74 : 286-290.
Voous, K.H. (1960): Atlas van de Europese Vogels. Amsterdam.